

Dokument ke stažení: Stanovisko k dohodě ACTA od předního českého odborníka na autorské právo JUDr. Iva Telece, CSc.

Podepsání dohody ACTA vyvolalo velké obavy uživatelů i odborné IT veřejnosti, médií se šířily zvěsti o blokování přístupu k internetovým stránkám, povinnosti provozovatelů odpojovat uživatele od internetu či o prohlídkách obsahu notebooků na hranicích. Jak se ukázalo, spíše než samotná dohoda vyvolala všechen ten mediální poprask mimořádná shoda okolností, návrhy protipirátských zákonů v Americe počínaje, zavíráním populárních pirátských služeb a postihováním jejich provozovatelů pokračuje, a podepsáním dohody ACTA konče. Právní experti, úředníci příslušných ministerstev i zástupci protipirátských organizací shodně opakují, že dohoda ACTA nic nového nezavádí a všechna opatření, o kterých hovoří, už jsou v českém právu obsažena, takže přijetí dohody ACTA nepovede ke změně zákonů, či alespoň ne k významné změně zákonů. Jak ukázal i nedávný veřejný seminář organizovaný zpravodajským portálem Lupa.cz, strach z dohody ACTA vyvolala spíše nesrozumitelnost světa a jazyka mezinárodních úmluv a autorskoprávních expertů pro veřejnost, zejména tu ajťáckou.

Přesto, že se většina veřejnosti už převážné části obav zbavila, stále existují jedinci a skupiny, které si berou dohodu ACTA jako rukojmí svého „svatého“ boje za ústavní právo krást. Zájem o dohodu ACTA tedy stále nepolevuje.

Přetiskujeme velmi fundované, ale bohužel veřejnosti ne moc známé stanovisko prof. JUDr. Iva Telece, CSc. [ACTA nejsou akta ani akty](#), které autor šíří pod licencí Creative Commons. Autor patří mezi přední české odborníky na práva duševního vlastnictví. Působí jako profesor občanského práva na Právnické fakultě Masarykovy university v Brně a Bratislavské vysoké školy práva, je vedoucím katedry občanského práva a pracovního práva Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Je členem Vysoké skupiny autorskoprávních odborníků Komise ES v Bruselu, rozkladové komise Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze, komise Ministerstva spravedlnosti pro nový občanský zákoník aj. Působí též jako advokát a mezinárodní arbitr sporů o doménová jména .eu. Roku 2006 byl vyhlášen právníkem roku v kategorii právo duševního vlastnictví.

Text celého stanoviska najdete ve formátu PDF pod odkazem výše. Zde si dovoluji pouze odcitovat některé zajímavé pasáže týkající se dohody ACTA:

Str. 3-4: *„O samotné Dohodě ACTA panují rozličné fámy. Přišla v době, která je emočně rozjitřena americkými návrhy některých zákonů týkajících se „hrozeb on line“ (SOPA a PIPA) i zmíněným americkým „megazásahem“ proti Megauploadu. Starší francouzské právo z roku 2009, týkající se šíření a ochrany tvůrčích děl na internetu (HADOPI), také klidu moc nepřispělo, jestliže byl nutný ústavní zásah francouzské Ústavní rady. (Srov. u nás neznámou zahraniční veřejnoprávní zásadu práva informačních a telekomunikačních technologií (ICT*

law) „**tříkrát a dost**“ , uplatňovanou při určitých zneužitích sítě elektronických komunikací.)
Vzplanuté vášně části lidu, zejména mládeže a libertariánů, jsou silné.

Podíváme-li se však do konečného znění Dohody ACTA, zjistíme, že hrany se hodně otupily a závazky z dohody vyplývající pro nás **nepředstavují v podstatě nic nového**. Podle předběžného právního náhledu by v důsledku ratifikace této dohody nebylo zapotřebí v českém právu zásadně nic měnit. Anebo nikoli nic podstatného, snad některý detail, který by si možná vyžádal upřesnění. Podobně to v zásadě (nikoli snad bezvýjimečně) platí i pro právo EU. Účel Dohody ACTA spočívá ve vzájemném uznání a zároveň sladění vysokých standardů ochrany duševního vlastnictví mezi signatářskými státy, a to pro obchodní cíle. Již z názvu „obchodní dohoda“ proti padělatelství vyplývá, že dohoda není směřována proti politické svobodě či soukromí, jak jí bývá falešně podsouváno, ale naprosto jinam. Do světa trhu a mezinárodního obchodu.“

Str. 5: „Uvedme věc na pravou míru:

- O odpojování domácností od internetu **není** v Dohodě ACTA ani slovo.
- Dohoda ACTA **nezakazuje domácí stahování nebo jiné zhlížení ani vkládání filmů, fotografií, map či poslech hudby pomocí sítě elektronických komunikací pro neobchodní osobní potřebu**. Natož, aby snad zaváděla kriminalizaci takového chování.
- Ochrana soukromí, a tudíž i **volné užití** uměleckých či vědeckých děl nebo zvukových záznamů či televizního vysílání pro **neobchodní osobní potřebu** zůstává **nedotčena**.“

Str. 7: „Dílcím přínosem Dohody ACTA je povinné použití celního standardu prosazování práv duševního vlastnictví, pokud jde o **celní dohled nad obchodním zbožím** spočívajícím v **zásilkách malé povahy**. Zdůrazňuji, že se jedná o **obchodní zboží, nikoli o osobní zavazadla cestujících**.

Účelem celního dohledu (a tedy i celní kontroly) je **odhalit a přetnout pašerácké kanály** zejména padělaných léků (farmaceutických patentů ztělesněných ve výrobku) a taktéž padělaných parfémů, kabelek, peněženek apod. Nutno dodat, že i obchodního zboží elektronického. Zároveň bylo nutno stanovit, aby takovéto celního zásahy mezinárodně obchodně nebránily nakládání s obchodním zbožím, které hromadně obíhá po celém světě.“

Str. 12: „I tam, kde se Dohoda ACTA výslovně nedovolává použití **poměrnosti** mezi prosazováním subjektivních práv duševního vlastnictví a ochranou práva na soukromí nebo ochranou osobních údajů před jejich zneužíváním, platí **obecný právní princip poměrnosti** beztak. Jedná se totiž o **podstatu práva**, bez níž nelze právní řád spravedlivě vyložit ani použít. Nikde na světě.“

Str. 18-19: „Dodejme ještě, že domácí stahovač filmů a hudby **nemá žádná subjektivní soukromá práva**, leda práva spotřebitelská (např. právo reklamační), o něž tu ale nejde. Stahovač se určitým způsobem **volně chová v soukromém prostoru**, jehož si právní řád, až na výjimky, nevšímá. (O omezeném politickém právu stahovače vyhledávat a šířit informace a o právním důvodu tohoto omezení pojednávám dále.)

Lidskoprávně, ústavně i mezinárodně, je uznáván a chráněn vlastník práv k duševnímu vlastnictví, jímž je tvůrce nebo investor, anebo oprávněný licencionář, jde-li o vlastnictví licence (relativního majetkového oprávnění).

Proto ani nemůžeme právně hovořit o údajném „nevyrovnání“ práv (snad soukromých, snad veřejných), jak politicky zaznívá z liberální „zelené“ části Evropského parlamentu v politické debatě o Dohodě ACTA. Domácí stahovač se v soukromí chová volně: více, nebo méně mravně (ohleduplně nejen na sebe).

„Červenou kartu“ však dostává podnikatel v „informačních službách“ na síti, který nepoctivě (a zároveň protiprávně) těží z cizího vlastnictví (a talentu) pro svůj zisk.“

Str. 21: „**Politickou svobodu projevu a politické právo** vyhledávat a šířit informace lze **ústavně omezit**, krom jiného, **ochranou práv a svobod druhých**. Na ústavním omezení těchto práv, a to i coby politických „práv digitálních“, **nic nemění** ani politické, technické a právní prostředí „informační společnosti“. Veškeré osvědčené obecné lidské hodnoty „mimoinformační“ platí i v prostředí „informační společnosti“. **Opakem** bývá informačně politická ideologie, která se v některých směrech vyznačuje až „fetišizací“ pouhého technického nástroje, jímž je internet (sítí elektronických komunikací), a která v krajních variantách aspiruje na „nový svět“, poměrně blízký některým vizím komunistickým. **Lidská práva** pochopitelně existují i v informační společnosti. Jejich výkon se ale právě zde vyznačuje **zvýšenou mírou odpovědnosti**, neboť zneužití kupříkladu svobody projevu na úkor bližního je právě v informační společnosti „nesnesitelně lehké“ i celosvětově.

Politické právo šíření informací všeho druhu, a to i ve světové síti elektronických komunikací, je **dočasně ústavně omezeno**, a to **upřednostněnou ochranou práv k duševnímu vlastnictví** jiných. Ovšem jen po **dobu určitou**, po níž tato práva trvají. Rovněž tak **duševní vlastnictví** je pod **ústavní ochranou**; čl. 11 a 34 odst. 1 Listiny. Ústavně dovolená omezující opatření ve vztahu k politickým svobodám či právům ve prospěch práv duševního vlastnictví druhých jsou v demokratické (i jiné) společnosti **nezbytná** právě proto, aby duševní vlastnictví jiných, které je velmi citlivé, vůbec mohlo nerušeně vznikat a existovat, a tudíž přinášet **plody** nejen svým tvůrcům a investorům, ale i celé společnosti, jejíž kulturu, vědu a techniku obohacuje a rozvíjí. Politické svobody a práva jsou zjevnými hodnotami, které jsou obzvláště politicky zdůrazňovány v „demokratické“ (lidovládné) společnosti, v níž má každý příležitost podílet se na správě politických (veřejných) věcí. Politické svobody a práva ale **nelze** (ani v demokratické společnosti) uměle vytrhávat z ústavního kontextu, který se vyznačuje soudržností, ohleduplností a vyvážeností. Jistěže mohou vyhledávat informace o novém zábavném filmu a tyto údaje, třeba o obsazení hlavní ženské role, svobodně šířit nejen v hovoru s naší domovnicí anebo u kadeřníka, ale i po internetu. Neznamená to však, že mohou veřejně zpřístupňovat i nový film jako takový.“

Str. 23: „Vraťme se k politické svobodě. **Zdůrazňuji**, že v případě práv duševního vlastnictví se jedná o majetková práva, která jsou **časově a územně omezená**, což znamená, že **politické právo na šíření informací není dotčeno trvale a obvykle ani všude**. Navíc, politické právo na šíření informací obsahově a významově inklinuje ke sdělování, přijímání a výměně **politických názorů** (v širokém slova smyslu), a to již proto, že se z ústavního hlediska jedná právě o „politické“ **vertikální právo občana vůči státu**, které přinejmenším nepřímou potencionálně souvisí s **politickou soutěží o státní moc**.“

Str. 24-25: „Na druhou stranu, **svoboda informací je hodnotou**, kterou třeba hájit. Potíž je ale v tom, co všechno považujeme za „informaci“ neboli česky řečeno za „zprávu“. Informací jsou zprávy o počasí, dopravě, politickém, hospodářském a kulturním dění, právní normy či údaje o správě veřejných věcí apod. V podstatě se jedná o klasickou **politickou svobodu slova** včetně volného oběhu a sdílení názorů na věci veřejné a o moderní **právo vědět o veřejných záležitostech** (právo na přístup k údajům o veřejných záležitostech); viz též výše. Internet je pouze technickým prostředkem. Nic více.

Někteří fanoušci internetu ale považují za „informaci“ i film nebo hudbu. Podle nich není rozdíl mezi tvůrčím uměním ducha a odjezdy autobusů či vlaků! Filmy a hudba patří mezi „data“ v počítači. Technicky, knihovnický a archivářsky ano. Morálně, ústavně a soukromoprávně naštěstí nikoli. Státy se tohoto rozdílu drží. Dovolávání se ústavní svobody

informací je pak falešné, protože u filmů a hudby zásadně nejde o žádný volný oběh zpráv či politických názorů apod.“

*Str.25: „Některé právně informační přístupy, známé i z části politické praxe, kladou až nadměrný důraz na **politické občanské právo šíření informací**, které neústrojně **vyjímají** (téměř až fetišizují) z ústavního kontextu **vyvážených práv a svobod**. Jsou to přitom právě práva k určitým „informacím“ (duševnímu vlastnictví), která výrazně, byť dočasně a jen teritoriálně, **ústavně omezují** ono politické občanské právo šíření „informací“. Nelze se proto zbavit **pochyb o nejasné hranici** mezi **právně informační teorií** jako scientisticky laděnou společenskou vědou a **politickou ideologií** spojenou i s určitou **politickou praxí**; např. tzv. pirátských politických stran a jejich sympatizantů.“*